

Asia: VN/3528/2021

Lausuntopyyntö mietinnöistä koskien yhdenvertaisuuslain osittaisuudistusta

Velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jolla yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuus ja yhdenvertaisuuden edistämisen velvollisuus laajenisivat koskemaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia?

Allianssi kannattaa työryhmän ja alajaoston mietinnön esitystä ja muun muassa myös yhdenvertaisuusvaltuutetun ehdotusta (yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022) siitä, että varhaiskasvatuksen järjestäjille ja palveluntuottajille säädettäisiin oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien tapaan velvoite edistää yhdenvertaisuutta ja laatia yhdenvertaisuussuunnitelma.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on keskeinen työkalu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lakivelvoitteeseen edistämiseen sekä syrjinnän kitkemiseen. Suunnittelun yhteydessä on ensisijaista pitää huolta varhaiskasvatuksen laadullisista ja määrällisistä resursseista, jotta suunnittelun vaikuttava toteuttaminen mahdollistuu tosiasiallisesti, sekä hallinnollisesti että operatiivisesti varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja lasten arjessa. Tämä pitää sisällään myös muun muassa yhdenvertaisuusteemojen järjestelmällisen ja kunnianhimoisen kirjaamisen varhaiskasvatuksen opettajien opetussuunnitelmiin, sekä yhdenvertaisuusaiheiden, kuten esimerkiksi antirasistisen pedagogiikan läpileikkaavan sisällyttämisen osaksi varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, että kunta vastaisi siitä, että sen alueella toimiville perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset yhdenvertaisuussuunnitelmat?

Allianssi kannattaa ehdotusta, että kunta olisi vastuussa yhteisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisesta yhteistyössä kunnan alueen perhepäivähoidon ja avoimen varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa. Yhdenvertaisuussuunnittelun keskeisimpiä tavoitteita on olla järjestelmällistä ja tosiasiallisesti tavoitteellista toimintaa, jonka vaikutuksia seurataan ja arvioidaan aktiivisesti. Tämä toteutunee parhaiten tarpeeksi resursoituilla rakenteilla, joita on tarkoituksenmukaista hallinnoida sekä toteuttaa kuntatasolla kootusti yksittäisiin esimerkiksi perhepäivähoitotoimijoihin verrattuna.

Häirintä

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien häirinnän määritelmän muuttamista siten, että se sisältäisi myös ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän?

Allianssi puoltaa ehdotusta häirinnän määritelmän muuttamisesta vastaamaan myös ihmisryhmään kohdistuvaa häirintää. Nuoret kohtaavat erityisesti sosiaalisen median ja verkon kautta merkittäviä määriä ihmisryhmään kohdistuvaa häirintää. Erityisen haavoittuvassa asemassa ihmisryhmään, kuten sukupuoleen ja etnisyyteen kohdistuvassa häirinnässä, ovat tytöt, nuoret naiset ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret. Allianssi näkee, että ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän lainsäädännöllisen legitimitietin vahvistaminen olisi tarkoituksenmukainen askel kohti maalittamisen kriminalisointia. On tärkeää, että yhtä aikaa sekä vahvistetaan viranomaisten osaamista häirinnän tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa että madalletaan häirinnästä raportoimisen kynnystä eri keinoin.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan lakiin kirjattaisiin, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän menettely on syrjintää, jos ne laiminlyövät puuttua tiedossaan olevaan häirintään?

Allianssi kannattaa ehdotusta lakikirjauksesta, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän menettely on syrjintää, mikäli ne laiminlyövät puuttua tiedossaan olevaan häirintään. Tämä olisi perusteltu lain päivitys muun muassa nuorten tosiasiallisten oikeuksien, kuten syrjimättömyyden toteutumisen kannalta.

Asian vieminen lautakuntaan ilman yksilöityä asianomistajaa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutettu tai yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan myös sellaisen syrjintää tai vastatoimia koskevan asian, jossa ei ole yksilöitävissä tiettyä asianomistajaa?

Allianssi kannattaa esitettyä ehdotusta yhdenvertaisuusvaltuutetun tai yhdenvertaisuutta edistävän yhteisön toimivallan laajentamisesta yhtenä tarkoituksenmukaisena tapana puuttua muun muassa rakenteelliseen syrjintään. Syrjintää pitää voida käsitellä ja siten kitkeä ilman subjektiivista asianomistajaa, jottei tosiasiallisesti tapahtunut syrjintä tai syrjinnän rakenteelliset ilmiöt jää käsittelemättä yksilöistä riippuvista syistä johtuen.

Kohtuulliset mukautukset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien kohtuullisia mukautuksia?

Allianssi kannattaa ehdotusta kohtuullisia mukautuksia koskevan sääntelyn tarkentamisesta siten, että vammaisella henkilöllä olisi joissakin tapauksissa mahdollisuus saada eksplisiittisesti palvelua viranomaiselta, eli mahdollisuus kohtuullisen mukautuksen sisällöllisiin muutoksiin, jotka perustuvat ensisijaisesti vammaisen henkilön tarpeisiin.

On tärkeää, että esimerkiksi viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien tietoa ja osaamista yhdenvertaisuuslain mukaisten kohtuullisten mukautusten toimeenpanosta vahvistetaan, jolla mahdollistetaan esimerkiksi nuoren tosiasiallisiin tarpeisiin vastaaminen sekä syrjinnän aktiivisempi kitkeminen. Lisäksi Allianssi puoltaa yhdenvertaisuusvaltuutetun ehdotusta (yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022), että yhdenvertaisuuslakiin kirjataan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen CRPD:n velvoitteet kohtuullisiin

mukautuksiin sekä ennakollinen varautuminen vammaisten henkilöiden erityistarpeisiin kaikille sopivaa suunnittelua käyttäen.

Hyvitys

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voisi määrätä hyvitystä?

-

Ehdotuksen mukaan sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla että käräjäoikeuksilla olisi toimivalta määrätä hyvitystä. Lautakunnan ja tuomioistuinten toimivallan jaosta säädettäisiin laissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien käräjäoikeuksien ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan jakoa hyvitysasioissa?

-

Ehdotuksen mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan menettelyssä noudatetaan asian käsittelyn ja selvittämisen, suullisen käsittelyn ja oikeudenkäyntikulujen osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä ja näihin liittyviä julkisuussäännöksiä ja muilta osin täydentävästi hallintolakia. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa noudatettavaa menettelyä hyvitysasian käsittelyssä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan hallintotuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voitaisiin vahvistaa ratkaisuksi sovinto hyvitystapaa koskevalta osalta?

-

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä koskevat muutokset

Mitä mieltä olette ehdotuksista koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä (esim. jaostojen kokoonpano, vahvennettu jaosto, asian tutkimatta jättäminen, sidonnaisuusilmoitukset)?

-

Esityksen vaikutukset

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetuilla muutoksilla olevan?

Allianssi näkee, että työryhmän ja alajaoston miennöissään esittämät ehdotukset vahvistaisivat nuorten asemaa syjimättömyydessä ja yhdenvertaisuuden edistämässä, eli käytännössä yhdenvertaisuuslain täysimääräisemmässä ja siten tarkoituksenmukaisemmassa toimeenpanossa. Työryhmän ja alajaoston esittämät yhdenvertaisuuslain osittaisuudistuksen yhteydessä tehtävät lakimuutokset olisivat edistysaskel syrjinnän tunnistamisessa ja ehkäisemisessä sekä syrjintään puuttumisessa ja yhdenvertaisuuden edistämässä.

Muut huomiot esityksestä

Onko teillä muita huomioita esityksestä?

Samalla yhdenvertaisuuslakia päivitettäessä on tärkeää kehittää syrjinnän vastaista lainsäädäntöä kokonaisuutena vastaamaan vahvemmin moniperusteisen syrjinnän tunnistamiseen ja sen kitkemiseen. Sillä edistettäisiin kaikista heikoimmassa asemassa olevien nuorten asemaa lainsäädännön tunnistaessa selkeämmin esimerkiksi moneen eri tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien syrjintäperusteeseen liittyvän syrjinnän muodon yhteisvaikutuksineen nuoren kannalta.

Yleiset huomiot esityksestä

Yleiset huomionne työelämän alajaoston esityksestä

-

Työnantajan velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (7 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa täsmennetään mitä työnantajan tulee ottaa huomioon arvioidessaan työpaikan yhdenvertaisuustilannetta?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuussuunnitelman tulisi jatkossa sisältää myös työpaikan yhdenvertaisuuden arvioinnin johtopäätökset?

-

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävät ja toimivalta (19 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi oikeus antaa lausunto työsuojeluviranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa (22 §:n tarkoittamissa tapauksissa)?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi mahdollisuus toimia ulkopuolisena asiantuntijana työsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvassa asiassa?

-

Työsuojeluviranomaisen tehtävät ja toimivalta (22 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen valvontatoimivaltaa täsmennetään koskemaan työelämää?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomaisen on varattava yhdenvertaisuusvaltuutetulle tilaisuus lausunnon antamiseen asioissa, joilla on yhdenvertaisuuslain tulkinnan kannalta merkitystä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomainen voi lain tulkinnan kannalta merkittävässä yksittäistapauksessa käyttää apunaan yhdenvertaisuusvaltuutettua asian selvittämisessä?

-

Mitä mieltä olette työsuojeluviranomaisen tiedonvälitykseen liittyvistä ehdotuksista?

-

Kehotusmenettelyn laajentaminen (työsuojelun valvontalaki 13 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen kehoitusmenettelyä laajennetaan koskemaan myös työnantajan velvollisuutta arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta (7§:n 1 momentti)?

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltaa tulisi laajentaa kaikkiin työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, miten ratkaisisitte yhdenvertaisuusvaltuutetun ja työsuojeluviranomaisen päällekkäiseen toimivaltaan liittyvät kysymykset?

-

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaa tulisi laajentaa työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, mitkä työelämäasiat soveltuisivat lautakuntakäsittelyyn?

-

Vaikutusarvioinnit

Yleiset huomionne esityksen arvioiduista vaikutuksista

-

Huomionne taloudellisista vaikutuksista

-

Huomionne vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Huomionne yhteiskunnallisista vaikutuksista

-

Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähäiselle arvioinnille? Jos on, mikä?

-

Niinimäki Touko
Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry